

Sygn. akt III KS 33/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Eugeniusz Wildowicz (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Gajewska

w sprawie **S. M.**

oskarżonego z art. 178a § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 6 czerwca 2022 r.

skargi w trybie art. 539a § 1 k.p.k.

wniesionej przez prokuratora

na wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 17 lutego 2022 r., sygn. akt IV Ka [...],

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 23 listopada 2020 r., sygn. akt II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

S. M. został oskarżony o to, że:

1. „dnia 5 kwietnia 2019 r. w K., znajdując się pod wpływem substancji psychotropowych to jest: Δ^9 tetrahydrokannabinolu (THC) w stężeniu 1,1 ng/ml i jego metabolitu 11-nor-9-karboksy Δ^9 tetrahydrokannabinolu (THCCOOH) w stężeniu 6,0 ng/ml oraz Amfetaminy w stężeniu 80 ng/ml prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny, to jest samochód M., nr rej. [...], tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.,
2. dnia 9 kwietnia 2019 r. w K., znajdując się pod wpływem substancji psychotropowych to jest Amfetaminy w stężeniu 59 ng/ml, prowadził w ruchu lądowym, pojazd mechaniczny to jest samochód H., nr rej. [...], tj. o przestępstwo z art. 178a § 1 k.k.”.

Sąd Rejonowy w K., wyrokiem z dnia 23 listopada 2020 r., sygn. akt II K [...], uznał oskarżonego za winnego tego, że działając w krótkich odstępach czasu i z wykorzystaniem takiej samej sposobności:

1. w dniu 5 kwietnia 2019 r. w K., znajdując się pod wpływem środków odurzających, to jest substancji odurzającej w postaci delta-9-tetrahydrokannabinolu (THC) w stężeniu 1,1 ng/ml i substancji psychotropowej w postaci amfetaminy w stężeniu 80 ng/ml we krwi, prowadził w ruchu lądowym samochód marki M. o numerze rejestracyjnym [...],
2. w dniu 9 kwietnia 2019 r. w K., znajdując się pod wpływem środka odurzającego, to jest substancji psychotropowej w postaci amfetaminy w stężeniu 59 ng/ml we krwi, prowadził w ruchu lądowym samochód marki H. o numerze rejestracyjnym [...], to jest dwóch występów z art. 178a § 1 k.k. i za to na mocy art. 178a § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., wymierzył mu karę roku i 8 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym.

Ponadto, orzekł środki karne: zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 4 lat oraz świadczenia pieniężnego w kwocie 8.000,00 zł na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Apelacje od wyroku Sądu I instancji wnieśli obrońca oskarżonego oraz oskarżyciel publiczny.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w K. zaskarżył wyrok na niekorzyść oskarżonego w zakresie rozstrzygnięcia o karze, zarzucając mu rażąco niską karę, jak również rażąco niski wymiar środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych oraz świadczenia pieniężnego w sytuacji, gdy linia życia oskarżonego w tym jego uprzednia karalność oraz jego postawa w toku postępowania dowodzą, że jedynie kara izolacyjna stanowić będzie dla niego realną dolegliwość.

Wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k.:

1. kary roku pozbawienia wolności,
2. środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych na okres 6 lat,
3. środka karnego - świadczenia pieniężnego w kwocie 10 000 zł.,
4. zasądzenie w całości kosztów procesu.”

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego w całości, zarzucając mu:

1. obrazę przepisów postępowania mogącą mieć wpływ na treść wyroku, a to art. 6 i 170 § 1 pkt 5 k.p.k. wyrażającą się w bezpodstawnym oddaleniu wniosku dowodowego obrońcy z dnia 14 września 2019 r. i zaniechaniu wezwania na rozprawę biegłej J. G., dopuszczenia dowodu z zeznań świadków W. B. i K. S. — lekarzy ze Szpitala im. [...] w . oraz dowodu z opinii biegłego psychologa, pomimo że dowody te nie zmierzały do przewłoki postępowania, zostały złożone na drugim terminie rozprawy, przed przesłuchaniem świadków z aktu oskarżenia i mają merytoryczne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;
2. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść wyroku, a to art. 7 k.p.k. i 410 k.p.k. poprzez zastąpienie swobodnej oceny dowodów oceną dowolną;
3. błędne i dowolne - niewynikające ze zgromadzonego materiału dowodowego - ustalenia faktyczne, przyjęte za podstawę wyroku, dotyczące:
 - zażycia przez oskarżonego środka odurzającego w postaci amfetaminy w dniu 5 kwietnia 2019 r. przed kierowaniem pojazdem M., a nie po jego zatrzymaniu bezpośrednio przed kontrolą, pomimo że relacja taka została przedstawiona przez

oskarżonego już w czasie kontroli interweniującemu funkcjonariuszowi i znajduje potwierdzenie w zeznaniach świadka - funkcjonariusza Policji - D. W.;

- powodów zachowania się oskarżonego w nerwowy i atypowy sposób w czasie kontroli drogowej w dniu 5 i 9 kwietnia 2019 r. i połączenie ich z działaniem środka odurzającego, pomimo że podobne zachowanie u oskarżonego mogła wywołać stresująca sytuacja w związku z kontrolą drogową i posiadaniem środka odurzającego w pojeździe;

- pozostawania w dniu 5 kwietnia 2019 r. pod wpływem THCCOOOH, pomimo że jest to nieaktywny metabolit THC oraz pozostawania pod wpływem THC w stężeniu 1,1 ng/ml, pomimo że jest to stężenie mogące prowadzić co najwyżej do przyjęcia stanu po użyciu środka działającego podobnie do alkoholu.

Podnosząc powyższe wniosk o:

- uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie przeprowadzenie uzupełniającego postępowania dowodowego i dopuszczenie dowodu z uzupełniającej ustnej opinii biegłego ds. toksykologii celem umożliwienia obronie i oskarżonemu zadania mu pytań i realizacji prawa do obrony i zasady bezpośredniości i kontradiktoryjności, a także jej uzupełniania w zakresie tego, czy progi wskazane w opinii, od których biegła uzależnia czy ilość środka odurzającego wskazywać ma na jego wpływ na organizm człowieka są sztywne, czy też zmienne osobnicze mogą wpływać na ich wysokość i czy dotyczą wszystkich osób w populacji, a także czy jest możliwe dokonanie obliczeń retrospektywnych odnośnie do czasu przyjęcia środka odrażającego - amfetaminy, a także ustalenia jak długo środki te utrzymują się w organizmie i czy istnieją w tej materii zmienne osobnicze;

- dopuszczenie dowodu z przesłuchania świadków W. B. i K. S.- lekarzy ze Szpitala im. [...] w K., na okoliczność czy zaobserwowali oni w dniach 5 i 9 kwietnia 2019 r. wpływ substancji odurzającej – amfetaminy- na oskarżonego oraz czy spostrzegli zaburzenia funkcji psychomotorycznych w czasie badania oskarżonego pod tym kątem;

- dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychologa, poprzedzonej badaniem psychologicznym oskarżonego S. M., celem ustalenia jego stanu emocjonalnego i reakcji w sytuacjach stresowych, w tym celem ustalenia, czy jego zachowania w

czasie zdarzeń przypisanych mu w wyroku mogło być podyktowane zaburzeniami zachowania i emocji.

Sąd Okręgowy w K., wyrokiem z dnia 17 lutego 2022 r., sygn. akt IV Ka [...], uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w K. złożył skargę na wyrok Sądu odwoławczego, zaskarżając go w całości na niekorzyść oskarżonego i zarzucając orzeczeniu rażące naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. poprzez wadliwe ustalenie, że w sprawie koniecznym jest przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości - w sytuacji, gdy takiej potrzeby nie ma, a ewentualne czynności dowodowe można przeprowadzić bez zbędnej zwłoki w ramach postępowania odwoławczego.

Wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W obowiązującym aktualnie w Polsce modelu postępowania odwoławczego możliwość uchylenia wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania została silnie ograniczona, sprowadzając się do trzech sytuacji: zaistnienia bezwzględnych przyczyn odwoławczych, konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości oraz tej, gdy wydanie wyroku reformatoryjnego naruszyłoby regułę *ne peius*, wskazaną w art. 454 § 1 k.p.k. Zaistnienie którejkolwiek z tych przesłanek, wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k., oznacza, że przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi *meriti* jest niezbędne dla realizacji celów postępowania karnego i nie ma możliwości sanowania błędów postępowania pierwszoinstancyjnego lub uzupełnienia materiału dowodowego w postępowaniu apelacyjnym.

Zadaniem Sądu Najwyższego rozpatrującego skargę na wyrok sądu odwoławczego, zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w uchwale 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, jest skontrolowanie, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. na etapie postępowania odwoławczego (albo jeśli to było powodem uchylenia wyroku, a zarzut taki podniesiono w skardze) bądź czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku

zmieniającego oraz czy jest konieczne przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (art. 437 § 2 in fine k.p.k.). Zakres kontroli dokonywanej przez Sąd Najwyższy w tym postępowaniu ogranicza się zatem do zbadania, czy stwierdzone przez sąd odwoławczy uchybienie daje podstawę do wydania orzeczenia kasatoryjnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2020 r., sygn. akt I KS 9/20).

W niniejszej sprawie jako postawę uchylenia wyroku Sądu Rejonowego i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania, Sąd Okręgowy wskazał potrzebę przeprowadzenia przewodu w całości. Uznał, że „w niniejszej sprawie doszło do naruszenia przepisów procesowych dotyczących prawidłowego przebiegu postępowania rozpoznawczego, co wymaga jego ponownego przeprowadzenia. Naruszone przepisy dotyczyły fundamentalnych reguł prowadzenia postępowania przed sądem pierwszej instancji i godziły w podstawowe prawa gwarancyjne oskarżonego. Uchybienia, o jakich mowa powyżej były na tyle istotne, że konieczne jest ponowne przeprowadzenie przewodu, tak, aby zagwarantować prawa, których oskarżonemu odmówiono. Zaznaczyć należy, że uchybienia te nie mogą zostać konwalidowane w postępowaniu apelacyjnym. W celu zapewnienia należnych gwarancji procesowych konieczne jest przeprowadzenie przewodu w całości przed sądem I instancji, bowiem przed tą instancją doszło do takich naruszeń, które podważyły cały przewód sądowy i podważyły rzetelność całego postępowania sądowego przed I instancją. Uchybienia popełnione w toku przewodu sądowego zaważyły na całym kształcie postępowania pierwszoinstancyjnego, tak, że konieczne jest przeprowadzenie ponownie całego przewodu.” (s. 12 uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego).

O ile należy się zgodzić z oceną Sądu odwoławczego, iż w toku postępowania przed Sądem I instancji doszło do naruszenia prawa do obrony oskarżonego, zwłaszcza w postaci nieuzasadnionego uznania wniosków dowodowych obrony jako prowadzących do przewlekłości postępowania, w sytuacji gdy rozprawa odbyła się w zaledwie dwóch terminach (przy czym można dyskutować nad realnym wpływem owych naruszeń na treść wyroku Sądu Rejonowego), o tyle niesłuszny jest wniosek Sądu Okręgowego, że uchybień tych nie można konwalidować w postępowaniu drugoinstancyjnym. Nie ma przeszkód

do przesłuchania przed Sądem Okręgowym wnioskowanych przez obronę świadków i biegłych czy dopuszczenia przez ten Sąd dowodu z dokumentów. W ten sposób doszłoby do materializacji prawa S. M. do obrony przed ciężącymi na nim zarzutami.

W tej sytuacji nie sposób uznać, że zachodzi konieczność ponownego przeprowadzenia wszystkich dowodów w całości, zwłaszcza że dowody wskazujące na to, iż oskarżony spożył substancje psychoaktywne w dniach 5 i 9 kwietnia 2019 r. (opinie toksykologiczne) oraz prowadził tego dnia samochód (zeznania policjantów, K. M. i wyjaśnienia samego oskarżonego), zostały zebrane prawidłowo, nie wymagają ponownego przeprowadzenia, a poczynione na ich podstawie ustalenia nie budzą wątpliwości. Materiał dowodowy wymaga uzupełnienia w zakresie ustalenia wpływu spożycia przez oskarżonego tych substancji na zdolność prowadzenia przez niego pojazdu. Jest to, jak słusznie dostrzegł Sąd odwoławczy, niezbędne do orzeczenia, czy prowadząc pojazd w dniach 5 i 9 kwietnia 2019 r. S. M. znajdował się pod wpływem substancji psychotropowych czy w stanie w po ich spożyciu.

Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie *in fine* k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi tylko wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r., sygn. akt I KZP 3/19). „Jeżeli natomiast naruszenie przez sąd pierwszej instancji przepisów procesowych nie odnosi się do całego przewodu sądowego i nie ma skutku dotyczącego całości tego przewodu, to wówczas, co oczywiste, zajdzie tylko konieczność powtórzenia przewodu sądowego jedynie w części, której uchybienie dotyczy, a to nie uprawnia sądu odwoławczego do przyjęcia, iż jest konieczne przeprowadzenie przez sąd pierwszej instancji na nowo przewodu sądowego w całości” (tamże).

W świetle powyższych rozważań za zasadny należało uznać podniesiony w skardze zarzut rażącego naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., jako że nie zachodziła potrzeba przeprowadzenia na nowo przewodu w całości przez Sąd *meriti*. Zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego należało więc uchylić i przekazać sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu apelacyjnym.

Rozpoznając sprawę ponownie, Sąd ten przeprowadzi dowody, które uzna za konieczne dla ustalenia wszystkich okoliczności niezbędnych do rozstrzygnięcia o odpowiedzialności karnej S. M. za zarzucony mu czyn. Będzie miał przy tym na uwadze realizację zarówno celów postępowania, jak i prawa oskarżonego do obrony.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[a.s.]